

Tidaholms kommun
tidaholms.kommun@tidaholm.se

2019-09-13
1 (21)
Dnr-2018:9387

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Ekedalens skola F-6 i Tidaholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning på Ekedalens skola F-6 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Utbildningen i förskoleklass ingår inte i granskningen. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. För varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar inom/på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ekedalens skola F-6 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver analysera och utvärdera skolenhetens resultat samt göra lärarna delaktiga i arbetet i syfte att tydliggöra resultatet och de utvecklingsbehov som finns.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att eleverna görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen för att skapa motivation att lära samt tydliggöra syftet med undervisningen för eleverna.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa att en likvärdig bedömning och betygssättning sker.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 26 mars 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:9387) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Sammanfattande motivering till Skolinspektionens bedömning är att rektorn följer upp kunskapsresultaten varje termin men att det saknas en strukturerad uppföljning av hur resultaten påverkas av verksamhetens förutsättningar eller undervisningens kvalitet. Även om rektorn följer upp verksamheten genom att besöka lektioner, finnas närvarande i skolmiljön, ställa frågor kring aktuella situationer och ta del av lärarnas planeringar så används inte detta i en systematisk analys av verksamheten. Vidare framkommer att organisationen på skolenheten till viss del stödjer det pedagogiska arbetet. Det framkommer av granskningen att nyanställda, behöriga som obehöriga, lärare inte fått någon introduktion när de påbörjat sina anställningar och att obehöriga lärare i varierande omfattning får stöttning av behöriga lärare vid planering och bedömning. Det framkommer även att förutsättningarna för samverkan mellan lärare skiljer sig åt vilket bland annat visar sig genom att bara det ena av de två arbetslagen har arbetslagstid då sambedömning och övrig samplanering kan ske. Däremot sker ett kollegialt lärande genom de projekt som hela skolenheten deltar i. På skolenheten saknas det ett strategiskt jämställdhetsarbete, även om vissa insatser ändå görs för att elever oavsett könstillhörighet ska få samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Granskningen visar att det på skolenheten saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete som syftar till att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas men att vissa insatser ändå görs. Rektorn uppger vid Skolinspektionens intervju att de påbörjat ett jämställdhetsarbete för att analysera fler

aspekter än antal elever som når målen ur ett jämställdhetsperspektiv och att de utifrån resultatet kommer att se vad de behöver arbeta vidare med. Rektorn säger att de behöver uppmärksamma hur de arbetar med flickor och pojkar, vad det får för effekter och utifrån detta anpassa sina arbetssätt. Så arbetar de dock inte ännu. Både rektorn och lärare uppger att de fokuserar på individer snarare än vilka strukturer som finns utifrån kön på skolenheten. I intervjuerna berättar personal att som enskilda individer har de noterat skillnader mellan flickor och pojkar i verksamheten, men att detta inte har lyfts vidare. Ett exempel är att de insatser som gjorts kring trygghet medfört att flickor i större utsträckning använder sig av fotbollsplanen än tidigare och att enskilda lärare tar hänsyn till de skillnader som de uppmärksammat mellan könen när de planerar undervisningen. De har heller inte diskuterat och analyserat de mönster som skulle kunna finnas utifrån att pojkar är överrepresenterade i kränkingsärenden säger representanter för elevhälsan. Av intervjuer med lärare och rektorn framkommer det att de inte uppmärksammat om det finns skillnader i kunskapsresultat eller betygsresultat. Det framkommer vidare att de inte har analyserat om det finns skillnader mellan flickor och pojkar gällande deras hälsa och välmående, exempelvis i arbetet med särskilt stöd, studiero och aggregerade resultat från elevhälsoenkäter.

Granskningen visar vidare att organisationen på skolenheten till viss del stödjer det pedagogiska arbetet. Det framkommer av granskningen att nyanställda lärare inte fått någon introduktion när de påbörjat sina anställningar och att obehöriga i varierande omfattning får stöttning av behöriga lärare vid planering och bedömning. Ansvar har i något fall lagts på den obehöriga läraren att söka stöttning vid behov. Utifrån att rektor har uppmärksammat att rutiner för mottagande av nyanställda och vikarier saknats så har de påbörjat ett arbete med att ta fram rutiner för detta. Även förutsättningarna för samverkan mellan lärare skiljer sig åt. Ett av de två arbetslagen har avsatt arbetslagstid varje vecka med tid för samplanering och sambedömning, medan denna möjlighet saknas för det andra arbetslaget. Varje vecka avsätts tid för utvecklingsarbete som varannan vecka ägnas ut att implementera digitala verktyg i undervisningen och informations- och kommunikationsteknik (IKT). Varannan vecka ägnas tiden åt ett kommunövergripande projekt som handlar om att elever ska fullfölja sin skolgång och att fokus i projektet är att skapa trygghet och studiero. Rektorn deltar vid dessa tillfällen, som leds av förstelärare respektive representanter för elevhälsan, och hen följer upp hur de ger avtryck i undervisningen genom regelbundna muntliga avstämningar eller genom lektionsbesök.

Granskningen visar även att de utvecklingsinsatser som görs på skolenheten visserligen har en koppling till behoven i verksamheten men att det saknas en strukturerad uppföljning och analys av verksamhetens resultat. Rektorn följer upp hur

undervisningen genomsyras av värdegrunden genom samtal och observationer men detta sammanställs dock inte för att tydliggöra effekten av det som görs. Rektorn följer verksamheten genom att hen besöker lektioner, finns närvarande i skolmiljön, ställer frågor kring aktuella situationer och tar del av lärarnas planeringar och får på så sätt god bild av hur verksamheten fungerar. Resursfördelningen diskuteras inom elevhälsan och fördelningen sker kontinuerligt utifrån det, är flexibel och styrs utifrån behov. Lärarna uttrycker att de resurser som finns på skolenheten används för att stötta elevers välmående och elever som av olika orsaker behöver stöd, men att de skulle behöva resurser för att fokusera på kunskapsutvecklingen. Enligt lärarna ligger fokus i rektors ledarskap på, utifrån att behovet funnits på skolenheten, att skapa trygghet och studiero och inte på kunskapsuppdraget. Granskningen visar vidare att rektorn följer upp kunskapsresultat årskursvis men att helhetsperspektiv för skolenheten saknas. Rektorn följer upp kunskapsresultaten för respektive årskurs varje termin men det sker inte någon strukturerad uppföljning av hur resultaten påverkas av verksamhetens förutsättningar eller av undervisningens kvalitet. Enligt dokument som Skolinspektionen fått ta del av inför granskningen ska lärarna dokumentera måluppfyllelsen i respektive ämne och årskurs och utifrån måluppfyllelsen analysera resultatet utifrån förutbestämda frågor. Rektorn följer upp detta med respektive lärare, men det sammanställs inte så att det kan jämföras och analyseras för att se eventuella avvikelser och framgångsfaktorer. På skolenheten används Skolverkets bedömningsstöd och screeningmaterial av undervisande lärare, men det genomförs ingen jämförelse mellan årskurser eller över tid, för att uppmärksamma eventuella skillnader i resultat. Rektorn uttrycker att de behöver bli bättre på att analysera kunskapsresultat och att sätta dem i ett sammanhang för att kunna se vad de står för.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver analysera och utvärdera skolenhetens resultat samt göra lärarna delaktiga i arbetet i syfte att tydliggöra resultatet och de utvecklingsbehov som finns.

Granskningen visar att rektorn på Ekedalens skola F-6 följer upp kunskapsresultat men att de inte analyseras och sammanställs. För att kunna uppmärksamma eventuella framgångsfaktorer eller utvecklingsområden inom skolenheten behöver både kunskapsresultat och övriga resultat i verksamheten sättas i ett sammanhang och

jämföras inom skolenheten och med andra likvärdiga verksamheter. Enligt skollagen ansvarar rektor för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen, att inriktningen för det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de nationella målen samt att kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Uppföljningen ska vara systematisk, kontinuerlig och löpande. Det innebär att uppföljningen inte enbart kan ske i slutet på en termin eller läsår. Det som är viktigt i arbetet med uppföljning är att olika resultat bearbetas, samlas ihop, för att kunna utgöra en grund för analys. De uppgifter om undervisningens genomförande, elevernas resultat och förutsättningar för genomförande som inhämtats i uppföljningen måste analyseras. En analys innebär att bryta ner resultatet och studera skillnader och variationer mellan olika elevgrupper och klasser, ämnen och målområden och de nationella målen och kraven i styrdokumentet ska stå i fokus. Ett ytterligare steg i analysen är att försöka identifiera möjliga orsaker (orsaksanalys) till vad låg måluppfyllelse hos eleverna eller problem i undervisningens genomförande beror på.¹ Det är samtidigt viktigt att inte enbart inkludera svagheter i analysen utan även ta fasta på de framgångsfaktorer som finns på skolenheten. Analysen bör beakta frågor om varför måluppfyllelsen ser ut som den gör, vilken förklaring som finns till de resultat skolan har, och vilka skillnader och variationer som finns mellan elevgrupper, klasser, ämnen och målområden. Det är också viktigt att rektor gör elever, lärare och övrig skolpersonal delaktiga i uppföljningsarbetet så att resultaten synliggörs, genom att till exempel jämföra resultat mellan årskurser eller mellan ämnen och över tid. Rektorn kan använda den information som delaktigheten bidrar med som stöd för att hitta förklaringar till hur resultaten ser ut. Det kan också ge viktig information till rektor om hur undervisningen kan utvecklas. Delaktigheten är också viktig eftersom det skapar en förankring och ökad förståelse för verksamhetens problem, styrkor och förbättringsarbete hos personal och elever.

¹ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Sammanfattande motivering till Skolinspektionens bedömning är att undervisningen innehåller ett aktivt lärarstöd och att det finns en gemensam struktur för hur lektioner inleds och avslutas. Dock visar granskningen att eleverna inte alltid förstår syftet med uppgifter och arbetsområden. Undervisningen anpassas till elevernas olika förutsättningar och behov, genom olika svårighetsgrader på uppgifter och att upplägget anpassas efter gruppen, men undervisningen stärker inte alltid elevernas lust och motivation att lära. Det framkommer att eleverna till viss del görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande genom att de får möjlighet att reflektera utan givet svar, men de ges sällan möjlighet att reflektera över hur de lär sig bäst för att på det sättet få förståelse och inflytande över sitt lärande. Elevernas möjligheter att påverka planeringen och genomförandet av undervisningen är begränsade genom att eleverna enbart påverkar hur de ska arbeta men att de inte påverkar innehållet i ett arbetsområde. Utvärderingar av arbetsområden eller lektioner, som också skulle kunna visa på elevernas åsikter om arbetssätt och arbetsformer, genomförs sällan.

Granskningen visar att undervisningen på skolenheten innehåller ett aktivt lärarstöd och att det finns en gemensam struktur för hur lektioner inleds och avslutas. Lärarna har gemensamt kommit fram till att eleverna ska ställa sig bakom sina stolar när de kommer in i klassrummet. På tavlan ska lektionens syfte då vara uppskrivet och lärarna går igenom det och återknyter till det de arbetat med tidigare vilket elever uppger inte alltid görs. Eleverna upplever att de sällan får förklarat varför de ska lära sig något, och att anledningen i de fallen ofta är att det står i läroplanen, men att läraren inte tydliggör vad de kan ha för nytta av kunskaperna. Vid lektionens avslut ska eleverna återigen ställa sig bakom sina platser. Lärarna uppger att de har diskuterat att återknyta till lektionens syfte men att de sällan gör det, utan ofta prioriterar att eleverna ska hinna bli klara med uppgiften istället. Lärarna uppger att de skapar variation och blandar korta genomgångar med korta uppgifter för att bidra till ett

flöde på lektionen. Lärarna har även andra uppgifter förberedda om det skulle uppstå ett behov av variation, för att inte skapa hinder i lärandet, vilket rektorn betonar är viktigt. Uppgifterna anpassas till elevgruppen och lärarna säger att de anpassar arbetssätten till de olika behoven i de olika elevgrupperna, till exempel så används bildstöd mycket i en klass och i en annan klass är eleverna mer aktiva vid tavlan. Vid Skolinspektionens observationer ges eleverna ett aktivt lärarstöd så att de förstår och kommer igång med sitt skolarbete. Rektorn har under det senaste läsåret uppmanat lärarna att deras planeringar ska anpassas till hela gruppen och därmed utgå från olika elevers olika behov redan från början, istället för att göra olika planeringar för olika elever. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer noteras att tydliga instruktioner och att arbetssätten är kända för eleverna bidrar till att skapa fokus på arbetsuppgifterna. På flera av lektionerna är det flera lärare som hjälper eleverna i klassrummet vilket gör att eleverna kan utnyttja hela lektionstiden till sina arbetsuppgifter utan att oönskade avbrott uppstår, även om elever i intervjuer uttrycker att de kan få vänta länge på hjälp.

Granskningen visar vidare att undervisningen anpassas till elevernas olika förutsättningar och behov genom olika svårighetsgrader på uppgifter och att upplägget anpassas efter gruppen, men att den inte alltid stärker elevernas lust och motivation att lära. Lärare och elever uppger även att elever kan få svårare, alternativt lättare material, och lärare säger att de anpassar antalet och svårighetsgraden på elevernas uppgifter genom att stryka de uppgifter som inte är relevanta för respektive elev. Om det finns behov av större utmaningar än undervisningen i den egna årskursen erbjuder så kan elever delta i undervisningen i en högre årskurs i det ämnet. Det framkommer dock att det inte är så i alla årskurser och i alla ämnen. Enligt Skolinspektionens enkät² så får de påståenden som handlar om stimulans i undervisningen ett lägre resultat än genomsnittet i riket. Det påstående vars svar utmärker sig mest är "Skolarbetet är roligt", men även påståendena "Skolarbetet är intressant" och "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer" bedöms lägre av eleverna på Ekedalens skola än genomsnittet av de elever som

² Skolenkäten genomfördes våren 2018, och besvarades av 96 procent av de elever som då gick i årskurs 5 på Ekedalens skola.

besvarar enkäten.³ Lärarna kommenterar resultatet med att fokus under förra läsåret, då enkäten genomfördes, låg på att skapa studiero. De försöker skapa engagemang för undervisningen genom att själva vara entusiastiska och visa intresse för det eleverna gör. För att utmana eleverna att nå så långt som möjligt ger lärarna tips och påpekar vad som kommer i framtiden, de ger eleverna uppgifter som är anpassade till elevernas egen nivå och de använder sig av metoden *Att skriva sig till läsning*. Elever säger dock att de skulle kunna lära sig mer om undervisningen hade sett annorlunda ut till exempel med kortare genomgångar. Enligt rektorn så arbetar de för att utveckla undervisningen så att den i större utsträckning ska motivera eleverna att lära, och skapa ett tempo i undervisningen istället för att som tidigare ha långa genomgångar vid tavlan.

Granskningen visar även att eleverna till viss del görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande. Vid flera av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför framkommer att lärarna i stor utsträckning använder sig av öppna frågor för att låta eleverna reflektera utan givna svar, och även låter eleverna testa olika lösningar för att komma fram till en slutsats. Någon av lärarna säger även att de använder sig av metoden eget-par-alla (EPA) för att låta eleverna utveckla sina egna ståndpunkter och tankar och eleverna säger att enstaka lärare ger dem flera och olika sätt att lösa uppgifter på. I någon klass har de arbetat med studieteknik med fokus på att lära eleverna att ta till sig information. Lärare säger dock att de inte pratar så mycket med eleverna om hur de lär sig vilket representanter för elevhälsan bekräftar och konstaterar kan utvecklas. I någon klass får eleverna vara med och bestämma hur de ska arbeta, men det framkommer att eleverna sällan får vara med och påverka innehållet. Eleverna uttrycker att lärarna inte tar reda på vad de kan eller vill lära sig inför ett arbetsområde och att de sällan får utvärdera eller tycka till om hur ett arbetsområde genomförts.

³ Påståendet "Skolarbetet är roligt" får ett medelvärde på 5,4 av eleverna på Ekedalens skola jämfört med 6,5 som är genomsnittet för de svarande i årskurs 5 i riket. Påståendet "Skolarbetet är intressant" får medelvärdet 5,9 jämfört med 6,9 och "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer" 5,9 jämfört med 6,4.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att eleverna görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen för att skapa motivation att lära samt tydliggöra syftet med undervisningen för eleverna.

Granskningen visar att lärare tillsammans med rektorn på Ekedalens skola F-6 behöver utveckla verktyg och arbetssätt för att göra eleverna mer delaktiga i planering samt utvärdera undervisningen för att på så sätt öka elevernas delaktighet och motivation. Eleverna behöver också i större utsträckning ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande bland annat för att kunna använda de insikterna vid planering och utvärdering och för att bidra till deras motivation att lära. Det framkommer även att syftet med undervisningen inte alltid är klart för eleverna vilket kan leda till att de inte förstår varför de ska arbeta med uppgifterna. Enligt läroplanen ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

För att elevers delaktighet och inflytande i skolan ska bli en realitet bör lärare involvera elever på ett konkret sätt i alla ämnen. Det handlar om i vilken utsträckning lärarna möjliggör för eleverna att medverka i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll. Eftersom inflytandet ska vara påtagligt, det vill säga tydligt för eleverna, räcker det inte med att läraren själv planerar undervisningen, med hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter. Detta kan ses som ett indirekt elevinflytande, men för att inflytandet ska vara äkta behöver eleverna stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av lektioner. Elevers delaktighet och inflytande över undervisningen kan också innebära olika grad av aktivitet från elevernas sida och behöver givetvis också skilja beroende på elevernas ålder och mognad. Det kan vara allt ifrån att undervisningens innehåll präglas av elevernas erfarenheter till att eleverna är med och styr sin egen kunskapsutveckling utifrån uppsatta mål med hjälp av lärarens handledning och utmaningar.

Även om undervisningen ska styras av läroplanen finns det utrymme i undervisningen för elevers inflytande. När det gäller val av innehåll i undervisningen finns exempelvis

ett utrymme för lärare och elever att tillsammans i planeringen resonera kring vad det centrala innehållet i detalj ska fokusera på inom respektive ämne. Vilka arbetsformer som bäst lämpar sig för att utveckla dessa kunskaper och hur det ska redovisas är också viktiga aspekter att låta eleverna få resonera kring, i syfte att de successivt ska kunna få ökat eget ansvar.

När läraren utvärderar undervisningen är det viktigt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförs med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska kunna få ett underlag för att utveckla undervisningen. Dessa utvärderingar ska göras kontinuerligt, under terminens gång, och inte bara i slutet av en termin eller årskurs. Det är viktigt att eleverna upplever att lärarna tar tillvara på deras synpunkter för att utveckla undervisningen, så att eleverna upplever att deras upplevelser och erfarenheter tas tillvara.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Sammanfattande motivering till Skolinspektionens bedömning är att det finns gemensamma strategier för att skapa trygghet och studiero och att dessa är kända för eleverna och för personalen på skolenheten. Elevernas upplevelser av trygghet kartläggs och leder till att åtgärder sätts in. Personalen har under det senaste läsåret diskuterat trygghet och studiero vilket skapat en samsyn kring hur de ska agera i olika situationer och hur de bemöter eleverna genom det kommunövergripande projekt som de deltagit i. För att skapa studiero på lektionerna finns ett gemensamt system som gör att studiero kontinuerligt diskuteras med eleverna. Systemet innebär att eleverna blir aktiva i arbetet med att skapa studiero genom att de varje lektion bedömer hur lektionen fungerat vilket gör att det blir tydligt för alla vad som krävs för att skapa studiero.

Granskningen visar att de gemensamma strategierna för att skapa trygghet är kända för eleverna och för personalen på skolenheten. En strategi är att det finns skolgemensamma regler som är väl förankrade i verksamheten. De elever som Skolinspektionen träffar vid intervjuer kan skolenhetens regler utantill och säger att de fick lära sig dem det första det gjorde när de började på skolan. Om eleverna inte skulle följa reglerna under skoldagen så informeras deras föräldrar. Enligt lärarna så tar de upp reglerna varje läsårsstart och de sitter uppsatta på väggarna i de klassrum som Skolinspektionen besöker. Eleverna är också delaktiga i att diskutera regler kring aktuella frågor, såsom snöbollskastning, eftersom det enligt lärarna är lättare för eleverna att följa reglerna om de själva varit med att ta fram dem. Det finns en "värdegrundspärm" där skolans policy finns dokumenterad, bland annat att skojbråk inte ska förekomma. Elevernas trygghet kartläggs bland annat genom elevenkäter och elevrådets arbete, och utifrån det som kommer fram sätts åtgärder in, till exempel så finns en rastvakt på fotbollsplanen och raster har flyttats för att skapa färre konflikter mellan olika elevgrupper. Eleverna uppger att det finns rastvakter ute som de kan vända sig till om något skulle hända. Personalen på skolenheten har under det senaste läsåret utifrån ett kommunövergripande projekt diskuterat trygghet och studiero vilket skapat en samsyn kring hur de ska agera i olika situationer och hur de bemöter eleverna. Projektet har gjort att de är sammansvetsade och trygga i sina roller. Eleverna inkluderas genom fadderdagar två gånger per termin och genom uppstartsdagar då de arbetar med de gemensamma reglerna och med olika uppgifter utifrån behoven i de olika klasserna.

Granskningen visar även att det finns ett gemensamt arbete för att skapa studiero och lugn miljö som eleverna är involverade i. Enligt vad Skolinspektionen får berättat för sig och även får uppleva så släcks ljuset i matsalen vilket är signalen för att det ska vara tyst fram till dess att ljuset tänds igen. Det finns även en gemensam strategi för hur lektioner inleds och avslutas genom att eleverna ställer sig bakom sina bestämda platser när de kommer in i klassrummet respektive innan de går ut. Lärarna uppger att de pratar med eleverna om vad som positivt bidrar till studiero för att ge eleverna strategier att använda sig av. Eleverna har varit med om att ta fram ett gemensamt system för alla årskurser som innebär att man kategoriserar lektioner som röda, gröna eller gula. Systemet utvecklades av eleverna i årskurs 6 för att de skulle komma tillrätta med studieron på sina lektioner. Elevrådet beslutade om att man ska använda samma system i alla klasser på skolenheten. I slutet av varje lektion diskuterar de igenom hur lektionen varit och vad som kan göras bättre nästa gång, och eleverna gör en bedömning av om lektionen varit bra, en grön lektion, eller mindre bra, röd, eller däremellan. Det blir på detta vis känt för både lärare och elever vad som krävs för att det ska vara en bra lektion. Antalet lektioner av respektive färg dokumenteras och alla

skolans gröna lektioner räknas ihop, och när de nått ett specifikt antal så har de nått sitt mål. Systemet skapades enligt eleverna för att skapa trygghet på lektionerna och alla de elever som Skolinspektionen intervjuar uppger att systemet bidrar till att det i hög grad är studiero. Detta styrks av rektor som även konstaterar att de sociologiska kartläggningar som de genomfört i det kommunövergripande projektet om trygghet och studiero bidragit till att öka studieron och skapa en lugn miljö. Inom projektet har de även fört diskussioner och beslutat hur de ska arbeta förebyggande för att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Sammanfattande motivering till Skolinspektionens bedömning är att rektorns analys av den bedömning och betygssättning som utförs på skolenheten är begränsad. Rektorn tar del av den bedömning som görs och av lärarnas egna analyser av måluppfyllelsen men rektorn gör ingen jämförelse eller analys av informationen för att uppmärksamma eventuella avvikelser, i syfte att utveckla likvärdigheten. Det framgår även att rektorn behöver utveckla stödet till lärare i samband med betygssättning och bedömning och se till att sambedömning sker.

Granskningen visar att rektorns analys av den bedömning och betygssättning som genomförs på skolenheten är begränsad. I den information som Skolinspektionen fått ta del av inför granskningen framkommer att rektorn ser arbetet med bedömning och betygssättning som ett utvecklingsområde. Vid intervjuer och i dokument som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen uppges att rektorn får information av lärarna om hur måluppfyllelsen ser ut i respektive klass och ämne, och att lärarna själva fått i uppgift att analysera utfallet. Däremot analyserar inte rektorn helhetsbilden av resultaten för skolenheten eller i relation med riket för att uppmärksamma avvikelser i den bedömning som gjorts. Att måluppfyllelsen är högre i till exempel bild och hemkunskap än i andra ämnen, och i jämförelse med genomsnittet för riket, medan måluppfyllelsen i andra ämnen ligger under

genomsnittet för riket har de inte diskuterat på skolenheten. Rektorn har heller inte begärt någon återkoppling gällande bedömning från den skola som tar emot eleverna från skolenheten när de börjar högstadiet för att på så sätt uppmärksamma eventuella skillnader i bedömning jämfört med andra skolor. Lärarna säger att de är bra på att se hur enskilda individer ligger till men beskriver att skolan inte är så bra på att analysera gruppen och dess resultat. Lärarna vet hur resultatet ser ut och varför och kan förklara det utifrån individuella behov och skillnader, men rektorn gör ingen analys av bakomliggande faktorer och uppmärksammar inte eventuella skillnader i bedömning mellan lärare, ämnen eller årskurser. Lärare använder sig av Skolverkets bedömningsstöd och screeningar men resultatet används inte för att till exempel jämföras med tidigare årskurser eller andra bedömningar som görs i syfte att säkerställa att bedömningen är likvärdig. Rektorn säger att hen identifierat vad som behöver följas upp för säkerställa att den bedömning som görs är likvärdig, men säger att hen inte påbörjat detta arbete ännu. Rektorn har heller inte följt upp om det finns några avvikelser i den bedömning som görs.

Granskningen visar vidare att vissa förutsättningar för samverkan vid bedömning ges. I den information som Skolinspektionen fått ta del av inför granskningen framkommer att rektorn ser bedömning och betygssättning som ett utvecklingsområde. I samma material framgår att rektorn behöver utveckla stödet till lärare i samband med betygssättning och bedömning och se till att sambedömning sker. Vid intervjuer framkommer att rektorn har uttalat att sambedömning ska ske på skolenheten, även om specifik tid inte avsatts för det och att enskilda lärare gör det på eget initiativ. Rektorn säger att de på konferenstid presenterat olika matris-modeller lärarna modeller som de kan använda vid bedömning. Lärarna på mellanstadiet använder sig enligt rektorn av snarlika metoder för bedömning men rektorn konstaterar även att nyexaminerade lärare inte fått tillräcklig stöttning i arbetet med att bedöma. Lärarna säger att de sällan sambedömer men att de kan stötta varandra och diskutera hur det kommer sig att en elev presterar bättre i något ämne. Bedömning av nationella prov sker av den undervisande läraren som sedan diskuterar elevernas enskilda resultat med försteläraren. Det finns även möjlighet att sambedöma nationella prov med en annan skola, vilket dock inte genomförts under det senaste läsåret. I det inkomna materialet inför granskningen beskriver rektorn hur de arbetat med betyg och bedömning genom till exempel att lärarna fått var sitt exemplar av Skolverkets nya Allmänna råd, och att alla lärare ska reflektera kring sin egen bedömning och måluppfyllelsen i de ämnen de undervisar i. De använder sig även av bedömningsstöd, och "Nya språket lyfter". Skolinspektionen konstaterar dock att den bedömning som görs i stor utsträckning sker enskilt av lärarna utifrån den enskilda elevgruppen. Även om flera av lärarna är erfarna och skickliga behöver det ständigt föras reflekterande

diskussioner kring betyg och bedömning konstaterar rektorn. Bedömning och betygssättning är enligt rektorn ett utvecklingsområde på skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att lärarna kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa att en likvärdig bedömning och betygssättning sker.

Granskningen visar att den samverkan som sker vid skolenheten kring bedömning behöver utvecklas för att skapa en samsyn och bidra till en bedömning och betygssättning som är likvärdig på skolenheten och utgår från de nationella målen. Det framkommer att lärarna har begränsade förutsättningar till sambedömning och att det inte förts några diskussioner kring bedömning för att öka likvärdigheten. Enligt skollagen ska utbildningen vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Rektorn har ett ansvar för att ge förutsättningar till lärarna att kvalitetssäkra sin egen bedömning i syfte att verka för likvärdighet. Enligt Skolverkets stödmaterial för bedömning⁴ ska kvalitetssäkringen ske, inte bara i relation till de nationella styrdokumenterna utan också mellan lärarna på skolan.

För att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning och bedömning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter,

⁴ Skolverket 2016, Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version

exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.

Att ha god insikt i vad styrdokumentet säger är en förutsättning för lärare att kunna göra professionella bedömningar. Att lärare har en samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Detta underlättar lärarnas möjlighet att tolka kunskapskraven i relation till ämnets eller kursens syfte, centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits. Det stärker även lärarnas samsyn kring hur underlag från bedömningssituationer kan utvärderas allsidigt vid betygssättningen. Lärare kan utveckla en sådan samsyn genom att diskutera hur man kan läsa och tolka kunskapskraven och vad som väger tyngre vid betygssättningen, särskilt för att avgöra om ett kunskapskrav är uppfyllt "till övervägande del". Diskussionerna kan också handla om vilka skäl som finns för att låta vissa underlag väga tyngre vid betygssättningen, eller när undantagsbestämmelsen kan vara tillämplig. Sådana kollegiala diskussioner kan föras på ett mer allmänt plan, med det kan även vara värdefullt att fördjupa den genom att diskutera ett visst ämne eller en viss undervisningsmetod.

Sambedömning är ett betydelsefullt redskap för ökad likvärdighet eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen och betygssättningen ska gå till. Ett professionellt samtal om utformningen av olika underlag kan förbättra likvärdigheten. Likvärdighetsdiskussioner förs med fördel i arbetslag och ämnesgrupper. För att ytterligare öka kvalitén i ett sådant arbete kan även utbyte ske mellan skolor. Sådana diskussioner och analyser kan bidra till att läraren utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och främjar därmed en likvärdig och rättvis betygssättning och bedömning av elevernas kunskaper. De nationella proven och bedömningsstöd är en del av detta arbete. Läraren behöver själv vara aktiv i att använda olika verktyg för likvärdighet, såsom exempelvis sambedömning, nationella prov, avidentifierade prov.

På Skolinspektionens vägnar

X Roland Fallström

Enhetschef
Signerat av: Roland Fallström

X Maria Larsson

Föredragande / Utredare
Signerat av: Maria Larsson

I handläggningen av ärendet har även utredare Matilda Yvede medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 9 maj 2019 och den 10 maj 2019. Besöket genomfördes av Maria Larsson och Matilda Yvede.

Vid skolenheten bedrivs undervisning i årskurserna 1-6 samt i förskoleklass. Vid tiden för Skolinspektionens granskning går 93 elever i de sex årskurserna. Skolenheten leds av en rektor som återkom till skolenheten höstterminen 2018 efter ett år på en annan tjänst i kommunen.

I hem- och konsumentkunskap, religion och slöjd var den genomsnittliga betygspoängen för eleverna i årskurs 6 vid Ekedalens skola 2018 högre än riket. I resterande ämnen var den lägre. I biologi var skolenhetens genomsnittliga betygspoäng 8,3 jämfört med genomsnittet för riket som var 13,1.

Resultaten på de nationella proven i matematik för årskurs 6 läsåret 2017/18 var lägre jämfört med medelvärdet i riket. Den genomsnittliga betygspoängen för eleverna vid Ekedalens skola var 7,0 jämfört med riket 12,3. I engelska låg resultaten från de olika delproven lägre än genomsnittet för riket, och diskrepansen var störst vid delprovet Läs och lyssna (11/14,5). För nationella proven i svenska och svenska som andraspråk saknas resultat. Resultaten redovisas inte beroende på att elevantalet på Ekedalens skola inte är så stort. Även statistik för läsåret 2017/18 gällande pojkars och flickors resultat redovisas inte, men det går att utläsa att flickornas betygspoäng är högre än medelvärdet på skolenheten i de ämnen redovisade resultat finns.

Resultat på delproven i de nationella proven för årskurs 3 avviker markant. 61 procent av eleverna vid skolenheten nådde godkänt resultat i Stavning och interpunktion i ämnet svenska jämfört med 90 procent i riket. I matematik finns andra delprov vars resultat avviker såsom Enkla problem 61 procent (jämfört med 89 procent) och Huvudräkning och likhetstecknets betydelse 67 procent (jämfört med 90 procent). Resultaten vid övriga delprov är avviker inte på samma sätt utan ligger i paritet med genomsnittet för riket med något procentantals differens.

Enligt uppgifter från rektorn var andelen flickor som uppnådde kunskapskraven i årskurs 1 i läsförståelse 2017 71 procent och 2018 100 procent. Motsvarande andel för pojkar var 2017 100 procent och 2018 75 procent.